

NÁZEV ŠKOLY:	Masarykova základní škola a mateřská škola Melč, okres Opava, příspěvková organizace
ČÍSLO PROJEKTU:	CZ.1.07/1.4.00/21.2623
AUTOR:	Mgr. Lucie Čechovičová
NÁZEV:	VY_32_Inovace_Český_jazyk_7
ČÍSLO DUM:	18
TÉMA:	Písmo
ROČNÍK:	9.
OBDOBÍ REALIZACE:	5/2013

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Anotace

- Prezentace slouží k výkladu učiva o vzniku a vývoji písma a jeho druzích. V úvodu je zařazen brainstorming, kdy se žáci zamyslí nad počátky a formami písma. Další část je věnována praktickým úkolům, které jsou zaměřené především na pantomimu a komunikaci v kolektivu. Poslední část pojednává o teorii, především pak o vývoji a vzniku písma i jeho formách.

Písmo

Otázky na úvod

- ✓ Z čeho vyplynula potřeba lidí dorozumívat se mezi sebou?
- ✓ Uměli předchůdci člověka mluvit?
- ✓ Jak se tedy mezi sebou dorozumívali?
- ✓ Jak funguje dorozumívání v říši zvířat?
- ✓ Existují dnes kromě řeči i jiné způsoby dorozumívání?
Uveď příklady.

Jak se lidé dorozumívají

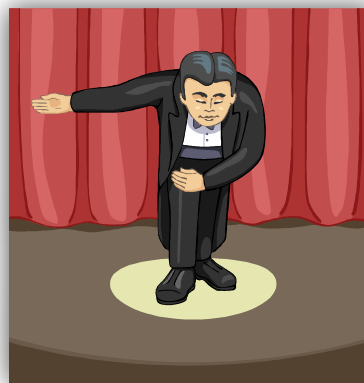

Jak se dokážeš dorozumět ty v třídním kolektivu

1. Bez použití řeči zkus spolužákovi naznačit:
  - aby šel blíž
  - aby byl potichu
  - že mu dáš kousnout ze své svačiny
  - že se na něj nezlobíš,
  - že ho máš rád/a
  - že se nezachoval příliš moudře
  - že je ti zima
  - že se ti chce spát

2. Sehraj pantomimu na níže uvedená témata tak, aby se většina spolužáků dovtípila, co jsi jim řečí svého těla chtěl/a sdělit:

- uklízím pokoj
- u holiče
- utíká ti mléko
- vši ve škole
- pořízení boule
- výbuch sopky
- slepice při snášení vajec

3. **Lovci mamutů** – Představte si, že jste tlupa lovců mamutů, naštražili jste jámu u skály, ale teď přes ní potřebujete přejít. K tomu vám poslouží velice úzká lávka z kmene, která se každou chvíli zřítí. Abyste přešli všichni bezpečně, je třeba seřadit se od nejvyššího po nejmenšího a přitom smíte vystoupit z lávky jen jednou nohou, abyste nespadli. Lovci mamutů řeč ještě neznali, a tak i vy si musíte vystačit jen s posunky a případně skřeky.

Vznik a vývoj písma

- Vedle potřeby někomu něco sdělit objevila se i nutnost nechat dotyčnému vzkaz (větev či poskládané kameny naznačovaly směr cesty, kresba zvířete byla pokynem k lovu)
- Časem z těchto značek vznikly ustálené schematické obrázky – tzv. piktogramy, a tak se na světě objevilo první **obrázkové písmo**.
- Jeden obrázek však mohl znamenat jak jedno slovo, tak i celou větu, což vedlo k nedorozumění.

Písmo pojmové, znakové - hieroglyfy

- Situace se zlepšila, když obrázky začaly vyjadřovat jednotlivá slova.
- Výhodou bylo , že znaky mohli číst i lidé mluvící různými jazyky.
- Nevýhodou – obrovské množství znaků, většina členů kmene znala jen ty nejnütnější.
- Nejstarší hieroglyfické písmo známe ze starého Egypta, první záznamy jsou již 7 tisíc let staré!

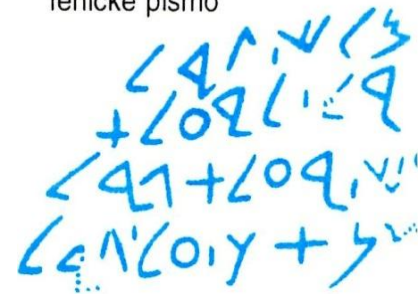
hieroglyfy

Písmo slabičné – fénické písmo

- Staří Egyptané si všimli, že slova se skládají ze slabik, které se opakují. Je jich mnohem méně než slov.
- Slabiky a znaky už nemají žádný obsah, jsou to jen zvuky.
- Při jejich čtení tak stačí znát výslovnost a jazyk, v němž jsou napsány.
- V 15. st. př. n. l. tak vzniklo důsledné slabičné písmo
- Féničané jako úspěšní mořeplavci a obchodníci ho rozšířili po celém Středomoří.

fénické písmo

Písmo hláskové písmo řecké, písmo římské

- kolem 10. st. př. n. l. pak Řekové tyto slabičné znaky přidělili souhláskám a znaků, které přebývaly, použili pro samohlásky.

- Jako první na světě vytvořili hláskovou abecedu.

řecké písmo

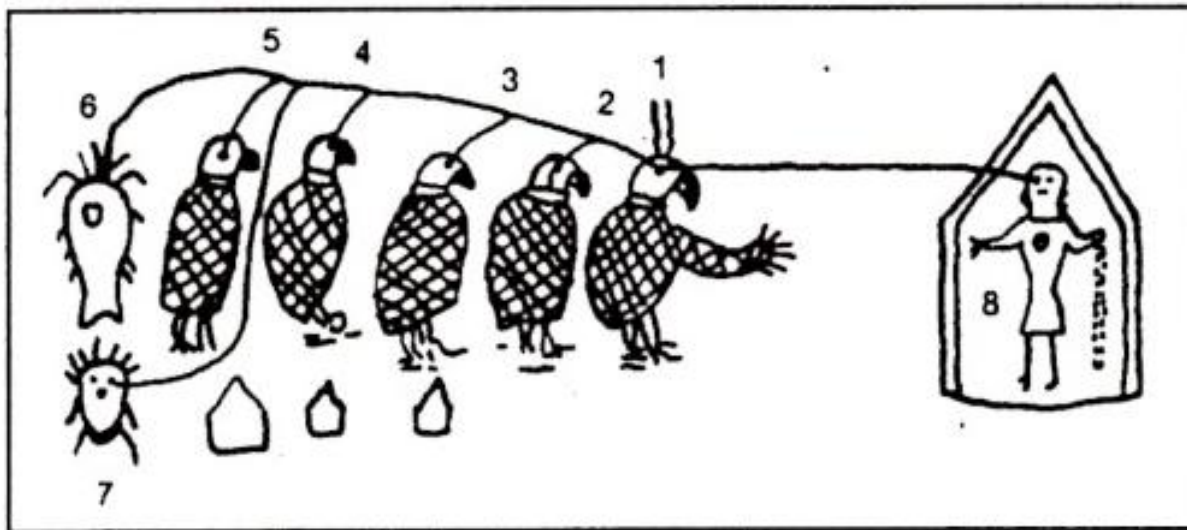
- Od Řeků se naučili psát i Římané.
- Římská latinka se stala jakousi pramáti abeced mnohých národů, mezi nimi i české.

Vývojové stupně písma

- písmo obrázkové
  - piktogramy
  - hieroglyfy
- písmo slabičné
  - písmo egyptské → písmo fénické
- písmo hláskové
  - písmo řecké → písmo římské → latinka

Piktogram

Dopis indiánského náčelníka prezidentovi USA.

Zkus napsat svou verzi výkladu tohoto piktogramu.

„Já náčelník orlího totemu (1), několik mých bojovníků (2-5), dále bojovník totemu sumce (6) a jistý náčelník, který je mocnější než já (7), jsme se shromáždili, abychom nabídli přátelství (= vztažené paže) Tobě, bílému muži v Bílém domě (8)“.

Druhy písma

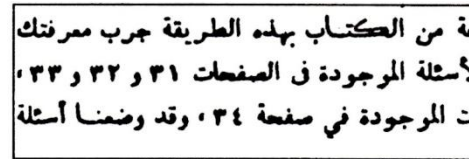
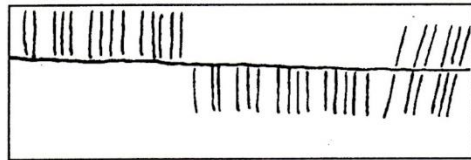
Poznáte, o které druhy písma se v jednotlivých ukázkách jedná?
Přiřaďte jednotlivé názvy písma.

latinka

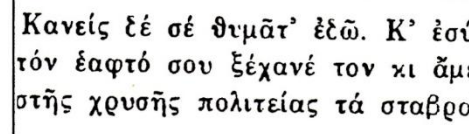
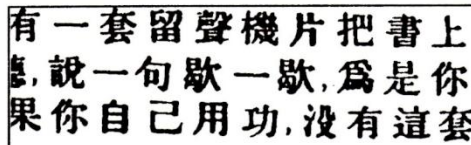
arabské písmo

azbuka

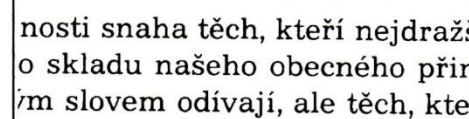
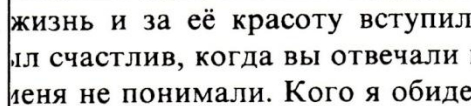
klínové písmo

řecké písmo

čínské písmo

runy

Ogamovo
písmo

Druhy písma - řešení

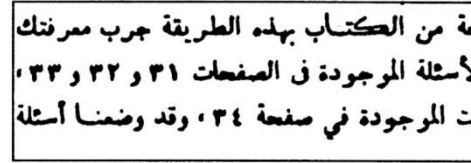
runy

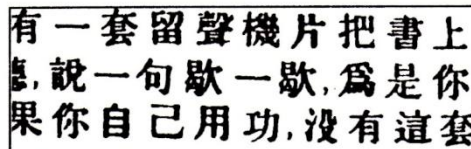
klínové písmo

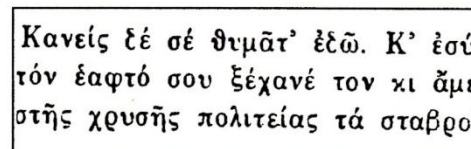
Ogamovo
písmo

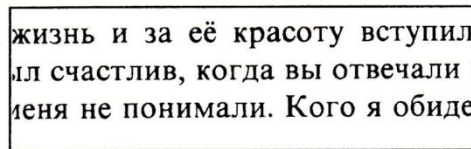
arabské písmo

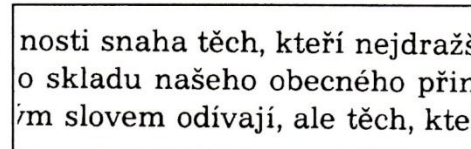
čínské písmo

řecké písmo

azbuka

latinka

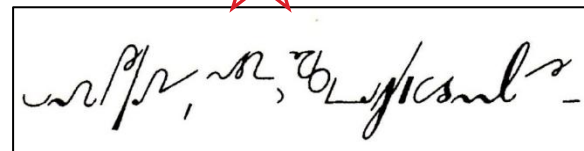
Druh písma nebo abecedy

Uved', o jaké druhy písma nebo abecedy se jedná tentokrát.

a ..	ch ----	q ----	1 .....
á	i ..	r ..	2 .....
ä	j ----	s ...	3 .....
b ...	k ----	t ...	4 .....
c ...	l ----	u ...	5 .....
d ...	m ---	ü ----	6 .....
e ..	n ..	v	7 .....
é	ň ----	w	8 .....
f ...	o ---	x ...	9 .....
g ----	ö ----	y ----	0 .....
h	p ----	z ----	

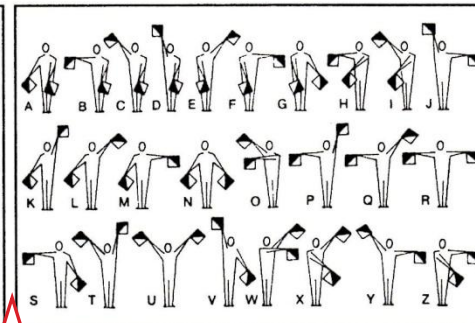
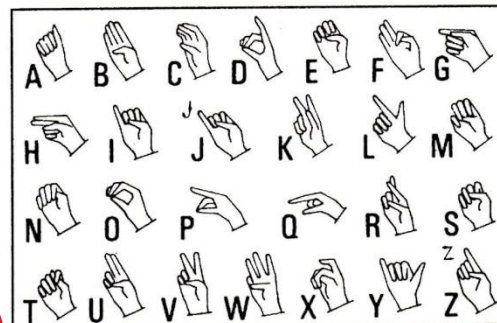
A	B	C	D	E	F	G	H	I
· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·
· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·
J	K	L	M	N	O	P	Q	R
· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·
· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·
S	T	U	V	W	X	Y	Z	
· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	
· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	· ·	

5

1

2

3

4

1. Morseova abeceda
2. Braillovo písmo
3. prstová abeceda
4. vlajková abeceda
5. těsnopis

Citace

- TOPIL, Zdeněk. *Český jazyk s Tobiášem: Hláskosloví. Obecná poučení o jazyce*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Tobiáš, 1995. 77 s. ISBN 80-85808-34-x.
- Kliparty jsou součástí programu Microsoft Office.